

11 L'ENYOR DE DONNA

Ara que estic al llit

malalt,
estic força content.
potser,

Demà m'aixecaré
i heus aquí el que m'espera:

unes places lluentes de claror,
unes tanques amb flors

sota el sol,
sota la lluna al vespre;

la noia que porta la llet
que té un capet lleuger
i duu un davantalel

amb unes vores fetes de puntes de coixí,
i una retalla gresca.

I encara aquell vailet que cridarà el diari,
i qui puja als tranvies

i els baixa
tot corrent.

I el Carter

que si passa no em deixa cap lletra m'engeixa
perquè no sé el secret
de les altres que porta.

també l'acoplà
que em farà aixecar el cap
el matéix que em cridés una veu d'un terrat.

I les dones del barri

matineres

qui travessen de pressa en direcció al pòcat
amb sengles cistells grossos,
retornen

que sobreixen les cols,

i a vegades la carn,
i d'un altre cercres vermelles.

I després l'home,
que treu la torradora del cafè

i comença a rodar la maneta.

i qui crida les noies

i els hi diu: -Ja ho té tot?

I les noies somriuen

amb un somriure clar,

que és el bany de que surt de l'esfera que ell volta.

I tota la quitxalla del veïnat

qui mourà tanta fressa perquè sorà dijous
i no anirà a l'escola.

I els cavalls assenyats

i els carreters dormits

sota la vola en punxa

que dansa en el seguit de les roderes.

I el vi que de tants dies no he begut.

I el pa,

posat a taula.

I l'escudolla rossa,

fumejant.

I vosaltres

amics,

perquè em vindreu a veure
i ens mirarem feliços.

Tot això bé m'espera

si m'aixeco
demà.

Si no em puc aixecar

mai més,

heus aquí el que més m'espera:

-Vosaltres restareu,

per veure el bo que és tot:

i la Vida

i la Mort.

Joan SALVAT-FAPASSEIT

- Has fet mai turisme per dintre teu?

- Per què és important conèixer-se a un mateix?
Quan ho has intentat t'ha passat mai com el Felipe? En què concretament?

- Amb un mirall penses que et pots arribar a conèixer?

- Penses que hi ha coincidència entre el què dius i el que fas o et passa sovint com el Felipe?

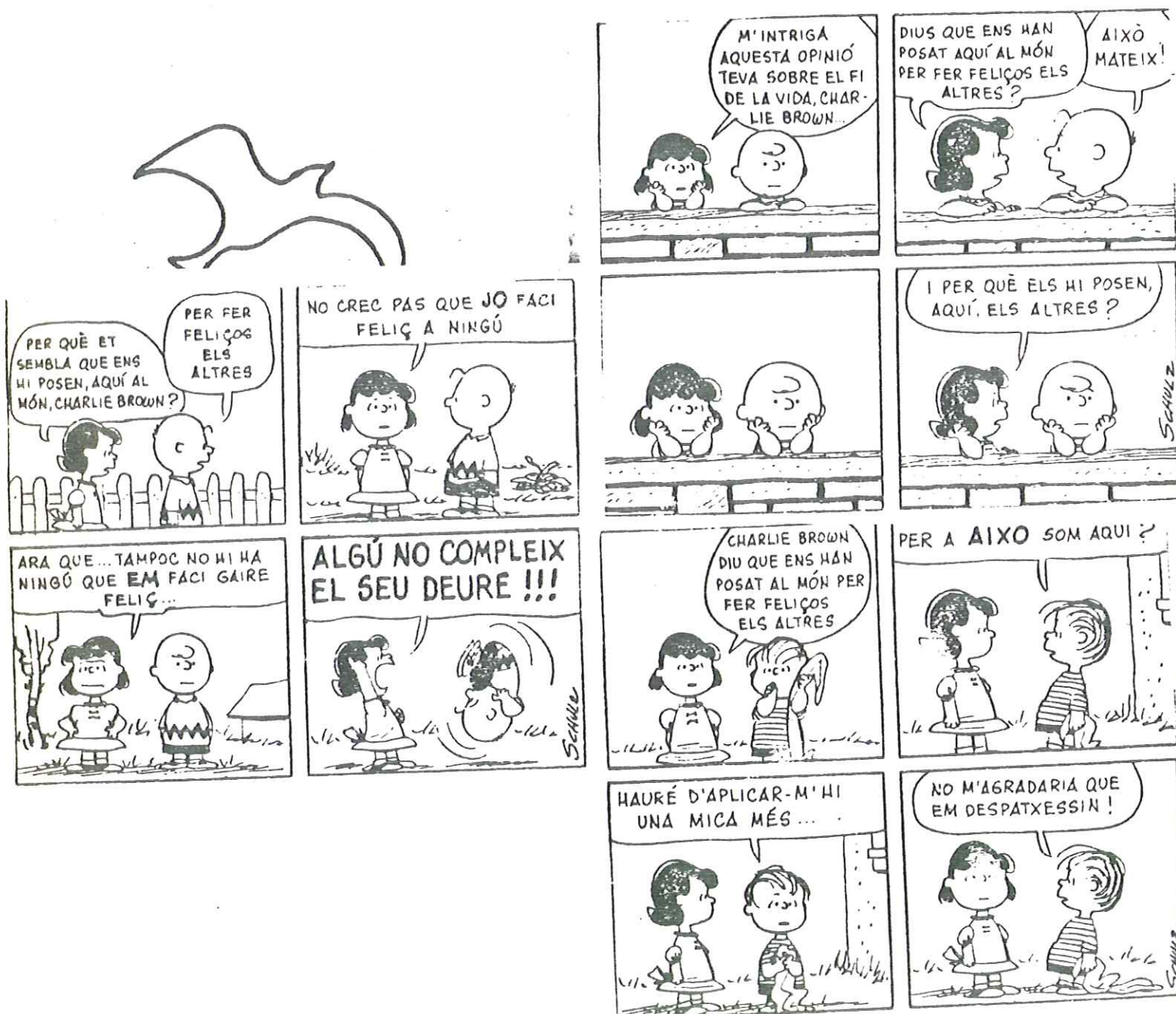
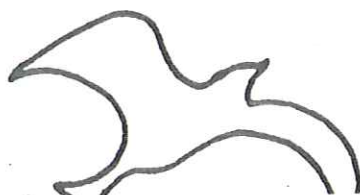

- Penses que tots som iguals o que cada persona és irrepètible?

-Què et sembla que vol dir estimar-se un mateix?

-Com et sembla que ho va fer Jesús

Nacionalisme 2

Perspectiva nacionalista

El nostre nacionalisme s'inscriu en el corrent personalitzador que considera que els homes han d'aprofundir la personalitat individual que fa diferent cada home dels altres, i la personalitat col·lectiva que els ve donada pel fet de pertànyer a un poble concret, que al seu torn és diferent dels altres pobles. Aquesta doble personalitat genera alhora una doble solidaritat: la de tots els homes envers els altres homes i la de tots els pobles envers els altres pobles. Homes i pobles són subjectes de drets i deures. Pel fet d'existir tenen el deure a aquesta existència i el deure d'aportar-hi en favor del conjunt.

Nosaltres en tant que homes en particular i en tant que catalans com a grup definit, hem d'aprofundir la nostra personalitat individual i la nostra personalitat com a grup coherent de nació, en aquesta doble exigència d'ésser i de projectar-nos, d'ésser i d'enriquir el conjunt amb el nostre ésser.

I precisament perquè les circumstàncies històriques ens han afeblit com a nació, hem de comprometre'ns a la tasca d'estendre aquesta consciència de nació a tot el cos de la nostra societat, principalment a la joventut, a fi que quan faci la seva opció i projecti la seva acció ho faci des d'una òptica nacionalista.

És per això fonamental disposar d'una perspectiva nacionalista que sigui vàlida per a les exigències del món d'avui i que estigui adaptada a la realitat catalana.

Aquesta perspectiva nacionalista pressuposa com a fonament previ i essencial que l'home és un ésser amb vocació de solidaritat, que l'home *no és un ésser destinat a si mateix*, que l'home no pot contemplar amb indiferència l'avenir dels altres homes, i que, per tant, la solidaritat *no és opcional*. No pot acceptar-se que ningú refusi sentir-se solidari. No és acceptable que un home sigui estranger del seu món en general i de la seva terra, del seu grup concret en particular. No és acceptable que un home vulgui viure *dels* altres homes i *dels* altres pobles. L'home ha de viure *per als* altres homes i *per als* altres pobles. Fet aquest preàmbul, resumim les idees fonamentals que inspiren el *nostre nacionalisme personalitzador*.

1) La diversitat és enriquidora de la humanitat

El món és tot ell diversitat. És una infinita imaginació. Els homes són diversitat. Diversitat es contraposa a uniformitat. Uniformitat és pobresa, és reducció. Les circumstàncies geogràfiques, les vicissituds històriques, els corrents de pensament, els condicionaments econòmics, l'organització social dels homes, tot plegat ha conformat una sèrie de pobles diversos que han anat agafant uns trets característics i distints dels pobles circumdants.

En un moment determinat de la història, que a Europa ha estat la Revolució Francesa, aquests pobles han pres consciència de ser allò que s'ha anomenat nació. Les nacions i les consciències de

nació són fruit de la diversitat. Un no vol pertànyer a una nació per voler ser diferent de manera opressiva: és el fet de retrobar-se diferent el que crea la consciència de ser-ho, i aquesta consciència és un element fonamental de la nació, el que en darrer terme la qualifica.

La diversitat és alhora condició per a la solidaritat. Hi ha solidaritat quan hi ha l'altre. Hi ha solidaritat entre els pobles quan hi ha altres pobles. No hi pot haver un germà de si mateix. Que dos germans siguin fraternalment germans no vol dir que ni l'un ni l'altre hagin de deixar de ser el que són. En un cert aspecte la condició de solidaritat ve de no ésser idèntic, allò que es vol solidari.

2) Els homes neccen ten pertànyer a una nació

La manera de ser de cada persona, de cada home té dues vessants: una d'individual, pròpia de cadascú, que ha de desenvolupar en totes les seves possibilitats, i una de col·lectiva, que l'home té juntament amb altres homes que s'assemblen a ell pel fet d'haver estat portats per uns costums, per una llengua, per una cultura, o pel fet de conviure en el si d'aquell grup. No hi ha plenitud individual sense plenitud col·lectiva. L'home ha de tenir cognom de persona i cognom de grup. L'home necessita pertànyer a una nació per realitzar-se. La nació és la comunitat més ben adaptada a la persona humana. No és previsible que aquesta realitat es modifiqui en el curs de la nostra història immediata, no solament per la profunditat del fet, sinó per allò que té de positiu.

3) La nació és una solidaritat

La nació no és un nom, no és una idea, tot simplement. Una nació és un conjunt de persones. És una comunitat. Buscar la plenitud, el bé d'una nació, és buscar el bé, la plenitud dels seus homes un a un i en el seu conjunt. La nació és una solidaritat. Abans és la persona que la nació. Però de fet no poden contraposar-se. Seria com contraposar el tot i la part. L'un i l'altre es complementen. Nacionalisme i opressió social són antinòmics.

4) El nostre nacionalisme no vol fronteres

Entenem el nostre nacionalisme en un món sense fronteres. Aquesta precisió és fonamental per dissipar tot parentiu amb els nacionalismes tancats i xovinistes i amb els nacionalismes agressius i imperialistes. El nostre nacionalisme és de personalització. Defensa que l'home s'installi al món, no a través de les ideologies o a partir de les classes socials, sinó inserint-se en els seus grups naturals, en els grups on viu. El nostre nacionalisme vol que tots els pobles del món estiguin organitzats solidàriament, cadascun amb la seva pròpia personalitat de nació. Vol que tota la cultura del món circuli en benefici de tots els pobles, però no per destruir-los, sinó per enriquir-los un a un. Vol que totes les idees d'organització social, que les maneres d'entendre la producció, que tots els avenços tècnics, que tot el progrés del món pugui ser conegut, participat, pugui

Nacionalisme 2

vivificar la humanitat sencera. Sense implicar coacció. I que tots els pobles puguin participar-ne sense limitacions i assumir-ho amb el seu propi estil de poble. Lliure en la seva identitat.

Una nació catalana sense fronteres, amb l'única sobirania de la pròpia entitat, del propi ésser, de la pròpia realitat de poble. Tenyint amb el propi color totes les aportacions que rep de la humanitat, assimilant-les i recreant-les des de la pròpia perspectiva sense limitar-se simplement a imitar-les. I vessant la seva pròpia originalitat als altres pobles en allò que pugui ser-los enriquidor. Tot home pertany a la humanitat, tot geni és geni de tota la humanitat i per a tota la humanitat, sense renunciar a ser part del propi poble, però sense tancar-s'hi. **Gaudí, Casals o Miró** no poden encaixar-se en unes fronteres, però arreu del món transporten un ésser particular i propi més fort que tota frontera i que tot desig, molt més enriquidor que el tancament o la reclusió: porten a dins l'esclat d'ésser d'una manera determinada i no d'una altra, porten l'esclat de l'existir diferents. I aquest esclat no pot ser ignorat ni emmordassat. No hi ha cap força humana que pugui deturar-lo, ni anul·lar-lo. La naturalesa exulta de diversitat. Són els homes els qui han inventat les barreres. En la mesura que compreguem en profunditat que el nacionalisme personalitzador vol que existeixin les nacions per perpetuar la riquesa que representa la diversitat dels grups humans, i en canvi considera que no cal que hi hagi barreres per separar-los, haurem fet un pas immens per poder incorporar progressivament amplis sectors de la societat catalana a la tasca de mantenir la pròpia identitat, perquè aquest plantejament personalitzador, però no tancat, l'entendran. Entendran que el nacionalisme personalitzador és com un ecologisme de les nacions amenaçades.

5) Estat no és el mateix que nació

També és fonamental no confondre estat i nació. Si no arribem a penetrar el lluc d'aquesta diferència, no podrem accedir mai a la comprensió dels problemes nacionals pendents i, bàsicament, del nostre en concret. Ens hi pot ajudar recordar que el mapa d'Europa és la conseqüència de les annexions o cessions que per causa de les guerres, o per tractats, o per enllaços matrimonials, s'han produït al llarg de la història. Això ha fet que en el moment de configurar-se els estats moderns, a l'empara de les monarquies europees, quedessin dins un mateix poder polític pobles diferents. Els escocesos, els bretons, els catalans, els bascos, els flamencs, els corsos, els lituans... multitud de pobles s'han quedat sense estat propi, i alguns, com el català i el basc, partits en dos estats. Aquests pobles han lluitat contra la seva desaparició sota la pressió d'un estat hostil. L'estat és una organització fonamentalment política, la nació és una realitat fonamentalment humana. L'estat és una estructura de poder que fa lleis, les executa i judica si s'han complert o no. I la nació és la comunitat de persones que comparteixen la consciència de pertànyer a un mateix grup humà i que volen afirmar com a tal.

Posem un exemple immediat: una cosa és Catalunya, conjunt dels catalans, i una altra l'autonomia de Catalunya. Abans de tenir autonomia el cos de nació de Catalunya era el mateix que després de tenir-la. L'autonomia és una forma d'estat i fa les seves lleis. Catalunya és la terra i tot el que la història hi ha anat superposant: pobles, ciutats, monuments i camins, i Catalunya són els homes que hi viuen. Catalunya ha tingut diverses formes d'estat: primer el propi, després el compartit amb els altres pobles hispànics.

Comparem, encara, la Nació amb un poble i l'Estat amb l'Ajuntament d'aquell poble. Mentre que un poble el formen el seu territori, les seves cases, les seves gents, els seus costums, les seves festes, l'Ajuntament procura ordenar la convivència d'aquell poble, procura organitzar la seva vida, els seus transports, el seu creixement urbanístic... La Nació és una naturalesa, l'Estat una organització.

La Nació té una personalitat col·lectiva que no pot canviar capriciosament: les característiques ètniques, lingüístiques i culturals poden transformar-se, però sempre es fa en un procés molt lent. Els estats, en canvi, poden canviar més sobtadament. L'URSS, sorgida després de la 1.ª Guerra Mundial (1914-1918), perdia Finlàndia, Estònia, Letònia i Lituània. L'URSS de després de la 2.ª Guerra Mundial (1940-1945) no recuperava Finlàndia i, en canvi, annexionava novament Estònia, Letònia i Lituània. Per aquest fet, aquestes nacions Bàltiques deixaven de ser nacions? No, deixaven de ser estats independents. Cal dir també que les nacions tampoc no són eternes pel sol fet de ser nacions. Una política menada a la seva destrucció pot assolir el seu propòsit. Cal que tothom aprofundeixi bé el sentit d'Estat i el de Nació. Cal que tothom vegi que en el nostre cas l'Estat és Espanya i que aquest estat inclou diverses nacions. Cal que tothom compregui que l'Estat s'ha d'adequar a les necessitats de les nacions que comprèn.

6) La comunitat nacional inclou totes les classes socials

També aquest punt ha de quedar ben clar. Pertànyer a una nació marca tots els ciutadans. No tots els ciutadans d'una nació pertanyen a una mateixa classe, però tots són influïts en més o menys grau per la manera de ser de la pròpia nació. No tots els ciutadans d'una nació tenen la mateixa ideologia, ni pensen el mateix en el terreny religiós. Però tots tenen determinades adhesions i reaccions pel fet de pertànyer a una nació.

Quan un viatja i entra en contacte amb altres persones desconegudes, les primeres preguntes que se li acostumen a fer no són precisament si és assalariat o empresari, si és de dretes o d'esquerres, si és creient o no creient. La primera aproximació acostuma a ser "d'on sou"? Destruir aquesta naturalitat seria una desviació.

La condició o potencialitat cultural i política que comporta formar part d'una nació determinada afecta de dalt a baix tots els estrats, totes les classes socials. Per això els conflictes de classe no estan en

Nacionalisme 2

contradicció amb la lluita per la recuperació de l'ésser nacional quan aquest està en perill.

Molt sovint la qüestió nacional pot servir de pont o aglutinament que suavitzí les diferències de concepció o d'estratègia política de les diferents classes socials. Molt sovint és una crida a tots de cara a un esforç comú.

7) Autodeterminació no vol dir independència

No podem renunciar a l'autodeterminació ni a l'autogovern. Quan un poble pren consciència de la seva singularitat i alhora de la singularitat dels altres pobles, neix la necessitat d'organitzar ell mateix el propi grup i refusa que siguin els altres els qui decideixin per ell. Vol disposar d'ell mateix, vol autodeterminar el seu futur. És un fet normal que s'ha donat en tots els grups que han pres consciència de la seva singularitat. Cap poble no pot renunciar al propi autogovern. Ara bé, el dret a l'autogovern pot concretar-se en diverses formes polítiques: independència, federació, autonomia... Aquest és també un postulat bàsic: cap poble que es consideri nació no pot renunciar al dret a l'autodeterminació, al dret a l'autogovern. Però no es pot confondre autodeterminació amb independència. L'autodeterminació és un dret del poble. La independència és una de les formes d'estat que pot escollir aquell poble en l'exercici del seu dret. Es pot ser nacionalista i buscar unes formes d'estat que no siguin les d'estat independent. El que sí que és un axioma del nacionalisme personalitzador és que la nació necessita d'un tipus d'estat que sigui adequat a la nació, que sigui suficient i que sigui decidit per la pròpia nació. Quan un estat no serveix cal canviar-lo.

Una altra condició bàsica és que les nacions, no ja solament per buscar la pròpia plenitud, sinó encara que només sigui per sobreviure, necessiten una forma o altra d'estat. I que una nació que només aspiri a sobreviure pot acabar diluint-se i morint. Seria una ingenuïtat creure que en el món d'avui una nació no necessita tenir estat; entra en els dissenys del futur que tots els estats vagin federant-se progressivament.

8) Defensem un tipus de nació basat en la convivència dins un mateix espai.

La nació catalana s'ha d'inscriure cada vegada més en el tipus de nacions pluriètniques, això és, el de les nacions compostes per grups d'homes de molt diverses procedències. Els homes van identificant-se progressivament amb els problemes, amb les inquietuds, amb les aspiracions dels seus veïns i de la seva circumstància concreta. L'home és ell i la seva circumstància. És nostre tot allò que ens toca de prop, tot allò per què lluitem, tot allò damunt del qual bastim projectes. No podem fer projectes en el buit ni en la llunyania. El treball de cada dia, el trajecte de cada dia, la convivència de cada dia crea un hàbit. Un es va familiaritzant amb la seva feina, amb el seu entorn. Si les condicions de vida són acceptables, si són suficients, si satisfan les exigències de la persona, es produeix més fàcilment l'adhesió a l'hàbitat, encara que sigui de manera no

formulada.

Però això no trenca el record i l'adhesió al poble de naixença, en el cas que una persona hagi nascut en un altre indret d'aquell on viu. Ni trenca tampoc la seva manera de ser, la seva personalitat cultural, la seva ètnia pròpia. Es produeix una suma d'afectes i d'adhesions, una superposició de sentiments, la consciència de pertànyer a dues comunitats, la necessitat de no renegar-ne cap. Els italians que van a treballar a l'Argentina conserven la seva condició ètnica italiana, no perden la seva llengua italiana, no reneguen del seu origen i alhora, lentament, van sentint-se també argentins. I voten a l'Argentina i acaben dolent-se dels "seus" fracassos o s'alegren de les "seves" grandeses. Imperceptiblement s'aniran entroncant amb la vida del país on viuen, aniran utilitzant la llengua castellana, i si no pensen retornar a Itàlia, voldran que els seus fills siguin argentins. Si la nació catalana només considerés com a membres propis els qui són d'origen català deixaria fora milers de ciutadans que se senten i són catalans. Necessitem que la idea de pàtria, terra dels pares, sigui progressivament enriquida amb la idea de pàtria, terra dels fills. Necessitem que tothom entengui que el que quatlla definitivament un poble és l'opció dels ciutadans, és la consciència dels ciutadans. La nació és sempre i sobretot la consciència de pertànyer-hi.

9) La persona per sobre de tot

Finalment cal insistir que tot el nostre planteig posa el bé de la persona davant de qualsevol altra consideració. En nom de cap ideologia, de cap benefici de futur, en nom de la nació, no es pot menystenir, coaccionar o sacrificar la persona. El fi no justifica els mitjans. Això no vol dir que hi pugui haver i hi hagi d'haver el lliurament personal, el sacrifici personal i voluntari en favor d'uns ideals. Però sempre ha de ser una adhesió voluntària i convençuda, una adhesió lliure.

El nacionalisme personalitzador es basa en l'aprofundiment i en la realització més plena possible de la persona humana. L'ordre de prelació és aquest: l'estat és a per la nació, la nació és per a la persona. O inversament, la persona és el subjecte. La persona necessita una nació. La nació necessita un estat adient.

La finalitat és la persona que es realitza inserida en una nació. L'estat és un mitjà per col·laborar en aquest pressupòsit. No podem deificar ni messianitzar nacions o estats, ideologies o sistemes en detriment de la persona.

Ara bé, com deia Gandhi: *"Els deures envers un mateix, envers la família, envers el país i envers el món no són independents els uns dels altres. Un no pot ser bo per a la seva nació perjudicant-se a si mateix i a la seva família. Així mateix tampoc no es pot servir el país perjudicant el món. En darrer terme hem de sacrificar-nos perquè la família visqui i la família ha de sacrificar-se perquè visqui la nació, i la nació perquè visqui el món"*.

Nacionalisme 2

Sempre, com hem dit, d'una manera conscient, assumida lliurement i amb esperit de solidaritat.

10) La grandesa d'una nació es fonamenta en la seva qualitat i no pas en la seva sobirania

Però per sobre de totes aquestes consideracions hi ha una altra òptica que capgira la problemàtica en profunditat: la plenitud d'una nació no consisteix en un grau més o menys gran de sobirania política, sinó en el grau més o menys gran de personalització, de culturització, de responsabilització, de creativitat i de dignitat dels seus ciutadans, i de les relacions de justícia i d'igualtat entre ells.

Fan una nació gran els Gaudí, els Fabra, els Casals, les Monserdà, la Xirgu, les Rodoreda... Fan una nació gran l'assistència sanitària modelica, l'ensenyament a l'abast de tothom, un alt grau d'investigació, una correcta planificació urbanística. Dignifiquen una nació l'interès per la tercera edat, un respecte a la llibertat d'expressió, un interès col·lectiu per la natura... I les comunicacions generalitzades i la restauració de monuments... i uns ajuntaments responsables i uns sindicats constructius i forts... Una nació que ha d'afirmar la seva personalitat, que sofreix opressió, ha de sentir-se esperonada a aquesta grandesa, que ha de ser bàsicament bastida pels ciutadans que són els qui empenyen en darrer terme tota l'activitat de la vida social.

Aquesta grandesa pot assolir-se encara que no es tingui estat "independent", però és molt difícil sense tenir un estat "suficient".

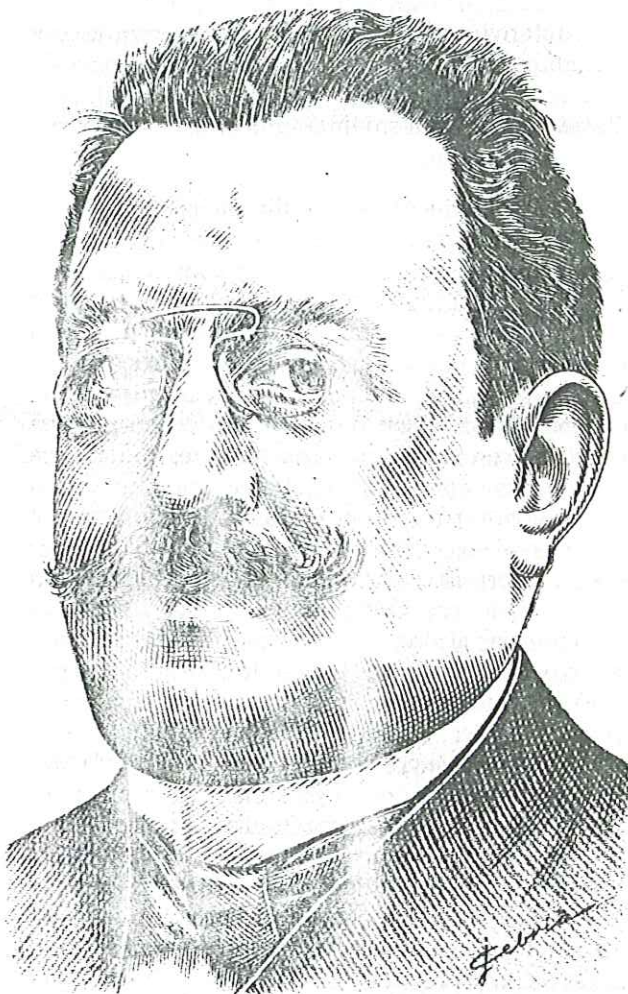
11) La llibertat personal és la base de tot redreçament

El darrer punt d'aquesta revisió és la llibertat personal. Cadascú a l'interior de la seva persona pot ser una redutxó inexpugnable on exercir la nació en plenitud. No hi ha res que pugui bloquejar la llibertat personal. Si un vol hi ha un espai, el que ocupa cadascú, que no defalleix, que no trontolla, que no té por, que no sucumbeix als interessos ni a l'individualisme. És un espai on no entra cap altra nació que la seva. Un espai que no cau en la frivolitat, ni en l'autosuficiència, ni en el superficialisme. Un espai personal lliure de la peresa, de la manca d'esforç intel·lectual, de la por, de la covardia i del dubte.

Un espai que sap —i els altres també hi confien— que donarà tot el rendiment que cal. Que farà mans i mànegues perquè la història s'escrigui a partir de l'acció pròpia i l'esforç propi. Un espai ocupat per les grans virtuts de l'home amb esperança: la prudència, la possibilitat d'escollir allò que convé.

La justícia, la facultat d'actuar al marge d'interessos, la fortalesa, la virtut que evita que un es pugui doblegar davant la dificultat o el temor.

La llibertat personal és la clau de tot redreçament. I l'exercici per poder adquirir-la és una font d'energia i de superació constants.

ENRIC PRAT DE LA RIBA I SARRÀ
1870-1917

Existeix una nacionalitat catalana.